

Zarys historii ZACHEMU

W latach 1939-1944 niemiecki koncern Dynamit-Aktien Gesellschaft vormals Alfred Nobel & Co wybudował od podstaw fabrykę w Łęgnowie koło Bydgoszczy.¹

Wytwórnia produkowała na dużą skalę nitroglicerynę, dwunitrodwuglikol, nitrocelulozę, prochy artyleryjskie, prochy raketowe na bazie nitrocelulozy i dwunitrodwuglikoli oraz nitrozwiązku głównie dwunitrobenzenu. Wybudowana przed wojną magistrala kolejowa Śląsk-Gdynia, dzieliła fabrykę na dwie części. Po stronie zachodniej usytuowano nitrocelulozę i proch, a po stronie wschodniej nitroglicerynę i nitrozwiązki.²

Za początek działalności produkcyjnej Zachemu, a tym samym datę narodzin przedsiębiorstwa przyjmuje się dzień 4 grudnia 1948 r., kiedy to na pozostałościach wytwórni materiałów wybuchowych zbudowanej w czasie II wojny światowej przez Niemców, wznowiono produkcję trotylu dla górnictwa. Przygotowania do tego momentu sięgają pierwszych dni 1945 r. Od chwili powstania, aż do grudnia 2006 r., była to państwowa firma chemiczna, w której zachodziło szereg zmian. Od wyzwolenia Bydgoszczy, w końcu stycznia 1945 r. trwał demontaż instalacji i urządzeń, ponieważ fabryka, która nosiła nazwę Państwowej Wytwórni Prochu w Łęgnowie, miała być zlikwidowana. Jednak po zmianie decyzji, od 1948 r. uruchomiono działalność produkcyjną.³

Następcą Państwowej Wytwórni Prochów (działająca w okresie od lutego do końca grudnia 1945 r.) była Wytwórnia Nitrozwiązków Łęgnowo, powołana 1 stycznia 1948 r. Następnie przekształcono Wytwórnię w przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Wytwórnia Chemiczna nr 9 w Łęgnowie, które powstało na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 30 lipca 1951 r. Zarządzenie to zostało wydane w oparciu o art. 1 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. nr 49, poz. 439). Równolegle na pozostałym terenie ponemieckiej fabryki istniała Wytwórnia Chemiczna nr 11, która nie prowadziła działalności produkcyjnej.⁴

Na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 11 listopada 1958 r. w sprawie zmiany nazwy przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Wytwórnia Chemiczna nr 9 w Bydgoszczy (która w międzyczasie 1 stycznia 1956 r. wchłonęła Wytwórnię Chemiczną nr 11) nastąpiła zmiana nazwy Przedsiębiorstwa na Zakłady Chemiczne w Bydgoszczy. Zarządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 1959 r.

W latach 1948–1952 przedsiębiorstwo produkowało głównie materiały wybuchowe takie jak trotyl, pentryt i tetryl dla wojska i celów cywilnych. W Przedsiębiorstwie prowadzono poza tym niezbędną dla profilu produkcji gospodarkę kwasami nitracyjnymi i ich obróbkę (denitracja). W latach 1953–1960 nastąpił rozwój produkcji wyrobów „cywilnych”, w tym z przetworzonego pcw, półprodukty barwnikarskie, barwniki, pigmenty, rozjaśniacze optyczne, fenol. W latach 1961–1970 prowadzono prace rozwojowe nad opracowaniem technologii produkcji izocyjanianów, dianu (Bisfenol A) i poliwęglanów. Testowano instalacje ćwierćtechniczne i półtechniczne wg opracowanych technologii (poliwęglany, izocyjaniany, poliuretany, chlorek cyjanuru, dian, i prowadzono prace studialne projektu budowy tzw. kompleksu poliuretanowego. Rozwijano również produkcję w obszarze przetwórstwa pcw oraz barwników.

¹ Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 18. – historia polskiego przemysłu organicznego; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 2002r.

² Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 6. – historia polskiego przemysłu tworzyw sztucznych i materiałów wybuchowych; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 1998r.

³ Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 20. – historia polskiego przemysłu chemicznego w latach 1980-2010; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 2012r.

⁴ tamże

Od roku 1963 mieszkańcy wsi Płatnowo - Łęgnowo stwierdzali pogorszenie się jakości wody w studniach gospodarczych. Kontrole i badania jakości wody przeprowadzone przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Bydgoszczy wykazały pojawienie się w wodach gruntowych związków fenoli. Z uwagi na położenie tych miejscowości w sąsiedztwie Zakładów Chemicznych a także od północnego-zachodu dochodzące do kanału ściekowego ww. zakładów stwierdzono, iż jedynym źródłem pochodzenia tych związków są Zakłady Chemiczne w Bydgoszczy. W rejonie zakładów usytuowano składowisko siarczynów, z którego już wówczas przedostawały się zanieczyszczenia do wód gruntowych. Źródłem zanieczyszczenia wód mogły być również kolektory ściekowe biegnące od zakładu w kierunku kaskady. W związku z powyższym Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej zobowiązała Zakłady Chemiczne w Bydgoszczy do dostarczania wody pitnej z własnego ujęcia dla mieszkańców tych osiedli.⁵

W 1971 r. uruchomiono produkcję elastycznych pianek poliuretanowych oraz kształtek z pianek pur na siedzenia do samochodów produkowanych przez krajowy przemysł motoryzacyjny. W 1974 r. i kolejnych latach uruchomiono instalacje elektrolizy solanki, fosgenu, dinitrotoluenu (DNT), toluenodiaminy (TDA) i toluenodiiizocyanianu (TDI). W 1976 r. rozpoczęto budowę instalacji produkcji epichlorohydryny (EPI) wg zakupionej technologii, która nie sprawdziła się w skali technicznej, co spowodowało konieczność podjęcia prac – własnych i instytutów branżowych – nad dopracowaniem technologii w celu uruchomienia instalacji. Poza tym w tzw. zakładzie doświadczalnym opracowywano technologie i produkowano pianki sztywne oraz różne komponenty na bazie izocyanianów (TDI, MDI) i kształtki z pianek pur dla przemysłu motoryzacyjnego.⁶

Na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 19 kwietnia 1976 r. w sprawie zmiany nazw przedsiębiorstw państwowych wchodzących w skład Zjednoczenia Przemysłu Organicznego Organika, nastąpiła kolejna zmiana nazwy Przedsiębiorstwa na Zakłady Chemiczne Organika-Zachem.⁷

Lata 1981-1990 charakteryzowały się kontynuowaniem podstawowych produkcji i generalnie brakiem istotnego rozwoju, co spowodowane było zastojem inwestycyjnym, który wynikał z kłopotów gospodarczych w Polsce. W tym czasie przygotowywano projekty zmian podstawowych procesów, w tym szczególnie aniliny, nitrobenzenu i fenolu w kierunku zmniejszenia ich niekorzystnego oddziaływania na środowisko. Analizy ekonomiczne i skala niezbędnych nakładów spowodowały, że projekty te zarzucono jako nieefektywne i opracowano program Eko-restrukturyzacji produkcji. W wyniku realizacji tego programu na przełomie lat 80. i 90. XX w. zamknięto instalacje szczególnie uciążliwe dla środowiska (fenol, anilina, nitrobenzen oraz szereg półproduktów organicznych, barwników i półprodukty barwnikarskie); te ostatnie również z uwagi na przemiany na rynku barwnikarskim i tekstyliów. Początek lat 90. XX w., to również szereg zmian organizacyjnych. Na fali zmian ustrojowych i gospodarczych wydzielono ze struktury firmy szereg działalności pomocniczych zwłaszcza w obszarze remontów, utrzymania ruchu, logistyki, projektowania, zaplecza socjalnego i utworzono na tej bazie 16 samodzielnych podmiotów gospodarczych, w których udziałowcem był w głównej mierze Zachem.⁸

Zakłady Chemiczne w 1990 roku, z uwagi na nadmierną emisję substancji szkodliwych do powietrza z produkcji, odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków do Wisły, nieracjonalne gospodarowanie wodami pochłoniczymi, brak zagospodarowania wytwarzanych różnorodnych odpadów poprodukcyjnych w tym odpadów szczególnie szkodliwych dla środowiska, zanieczyszczenie wód

⁵ Odpis z odpisu dn. 15.04.1981 – Protokół z posiedzenia Zespołu Rzecznawców Gospodarki Wodnej i Ochrony Powietrza przy Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy z dn. 21.04.1969 r., sygn. GWOP.I-0120/14/69

⁶ Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 20. – historia polskiego przemysłu chemicznego w latach 1980-2010; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 2012r.

⁷ tamże

⁸ tamże

podziemnych i powierzchniowych przez nieuszczelnione, eksploatowane i zrehabilitowane składowiska odpadów poprodukcyjnych, prowadzenie spalania odpadów na otwartej powierzchni bez zabezpieczenia, decyzją Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa zostały ujęte na „Liście 80-ciu” najbardziej uciążliwych zakładów w kraju i objęte kontrolą przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska.⁹

Z dniem 27 maja 1990 r. z mocy prawa powstała Gmina. Miasto Bydgoszcz nie odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa państwowego (Z.Ch. Zachem), jego poprzedników i następców prawnych, nie przejęło też ich zobowiązań. Nie było organem założycielskim tego przedsiębiorstwa, ani wspólnikiem spółki powstałej z jego przekształcenia.

W 1991 roku, z uwagi na negatywne oddziaływanie zakładu na środowiska w szczególności na wody podziemne, wykonano dla przejęcia wypływających z rejonu składowisk przy ul. Zielonej zanieczyszczonych wód gruntowych tzw. ujęcie barierowe przy ul. Płatnowskiej. Składało się ono z trzech otworów eksploatacyjnych. Do eksploatacji ujęcia przystąpiono w 1992 roku. Zanieczyszczone wody podziemne kierowane były do kanalizacji zakładowej. Ze względu na umieszczenie rurociągu prowadzącego wydobyte wody na powierzchnię terenu, usytuowanie podczyszczalni na otwartym powietrzu i jednokierunkowe zasilanie energetyczne pomp w studniach, ujęcie eksploatowane było w okresie od wiosny do jesieni.¹⁰

Zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr 128/Org/91 z dnia 29 listopada 1991 r. w sprawie podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakłady Chemiczne Organika-Zachem w Bydgoszczy, z dniem 31 grudnia 1991 r. nastąpił podział przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakłady Chemiczne Organika-Zachem w Bydgoszczy na Zakłady Chemiczne Organika-Zachem w Bydgoszczy i Zakłady Chemiczne Nitro-Chem w Bydgoszczy. Ten podział wiązał się z rozdzieleniem produkcji cywilnych i specjalnych (wojskowych). Zachem skupiał instalacje chemiczne przeznaczone dla produkcji cywilnych zaś Nitro-Chem przejął produkcję wojskową przez co stał się terenem zamkniętym w świetle obowiązujących przepisów. Utworzenie „nowego” przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakłady Chemiczne Organika-Zachem – w wyniku podziału „starego” przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakłady Chemiczne Organika-Zachem w Bydgoszczy nastąpiło z dniem 1 stycznia 1992 r. W dekadzie lat 90. XX w. podjęto decyzje o kontynuowaniu rozwoju i produkcji pianek pur, TDI, polwinitów i epichlorohydryny, jak również dokonano istotnych modernizacji instalacji elektrolizy solanki we współpracy z krajowym zapleczem projektowo-badawczym. W tym czasie zapoczątkowano rozwój zdolności produkcyjnej TDI i dokonano tego dwukrotnie w latach 1992 i 1996, zmieniając w sposób zasadniczy technologię produkcji w oparciu o własne prace studialne i doświadczenia z instalacji produkcyjnej. Równocześnie nadal wygaszano konsekwentnie produkcje nierentowne i szkodliwe dla środowiska naturalnego, głównie w obszarze produkcji barwników i półproduktów barwnikarskich.

Z dniem 1 kwietnia 2000 r. na mocy decyzji Nr 11 Ministra Skarbu Państwa z dnia 31 stycznia 2000 r. po raz kolejny została zmieniona nazwa przedsiębiorstwa na Zakłady Chemiczne ZACHEM.¹¹

Na wniosek Z.Ch. ZACHEM w dniu 18 sierpnia 2000 r. Wojewoda Kujawsko-Pomorski powołał Komisję negocjacyjną do ustalenia „Programu dostosowawczego dla Z.Ch. Zachem w Bydgoszczy” stanowiącego element procedury warunkowego skreślenia z listy najbardziej uciążliwych zakładów dla środowiska w skali kraju. W wyniku pracy Komisji wypracowano zadania z zakresu ochrony środowiska do realizacji przez Z.Ch. ZACHEM. Decyzją Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Zakłady Chemiczne

⁹ „Program dostosowawczy umożliwiający skreślenie Zakładów Chemicznych ZACHEM z „Listy 80-ciu” zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska”, wydanie ostateczne po przeprowadzonych negocjacjach w okresie 13.09.-07.11.2000 r.

¹⁰ tamże

¹¹ Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 20. – historia polskiego przemysłu chemicznego w latach 1980-2010; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 2012r.

ZACHEM w Bydgoszczy zostały zobowiązane do realizacji zadań ustalonych w programie dostosowawczym.¹²

Główny Inspektor Ochrony Środowiska decyzją z dnia 4 stycznia 2001 r., znak: ZK-404/5/2/2001isz skreślił warunkowo Zakłady Chemiczne ZACHEM w Bydgoszczy z „Listy 80-ciu” zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska.

Podczas przygotowania prywatyzacji spółki, przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady Chemiczne ZACHEM w Bydgoszczy zostało przekształcone w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod firmą Zakłady Chemiczne ZACHEM Spółka Akcyjna („Spółkę”) na podstawie aktu przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę akcyjną z dnia 20 grudnia 2002 r., rep. Nr A 33583/2002. Podstawą prawną przekształcenia Przedsiębiorstwa w Spółkę była ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. nr 118, poz. 561 ze zm.) („Ustawa o Komercjalizacji i Prywatyzacji”). Spółka została wpisana w dniu 5 maja 2003 r. do Krajowego Rejestru Sądowego, Rejestru Przedsiębiorców, prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000160179. W obszarze produkcji, w latach 2001-2003 dokonano kolejnej gruntownej modernizacji instalacji TDI (podwojenie zdolności produkcyjnych). W tym czasie oddano również do użytku biologiczną oczyszczalnię ścieków, która powstała głównie ze środków Zachemu i Gminy Bydgoszcz.¹³

W związku z obowiązkiem realizacji zadań nałożonych decyzją Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z roku 2000 r. Zakłady Chemiczne ZACHEM w dniu 7 marca 2003 r. otrzymały pozwolenie na budowę nr 179/03 przesłony przeciwfiltracyjnej, zwanej także „ścianką szczelną” lub „przesłoną KELLERA”. Jej zadaniem było, wraz z systemem drenażu położonym na dz. nr 9/103, zahamowanie spływu zanieczyszczonych wód podziemnych z rejonu składowisk znajdujących się na dz. nr 9/103 i 9/105, to jest ich zbieranie i przetłaczanie do kanalizacji zakładowej. Jednak występowanie zanieczyszczeń za przesłoną świadczyło o braku jej szczelności.¹⁴

W m-cu marcu 2005 roku Z.Ch. ZACHEM zrzekły się na rzecz Skarb Państwa prawa wieczystego użytkowania działek, w tym działki na której znajduje się opróżnione składowisko odpadów niebezpiecznych przy ul. Lisiej. Teren ten zostaje oddany w roku 2005 w najem Firmie Transportowo-Budowlanej TRANSAND Jerzy Gotowski z wykorzystaniem do prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorstwo uzyskało niezbędne dokumenty na prowadzenie działalności od Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

W dniu 29 marca 2006 r. Skarb Państwa sprzedał 80% akcji Zachem S.A. do Ciech S.A. i Zachem stał się członkiem największej grupy chemicznej w Polsce (umowa pomiędzy Ciech S.A a Nafta Polska S.A.) Umowa sprzedaży przewidywała po stronie kupującego, tj. Ciech S.A. zobowiązania inwestycyjne, kapitałowe oraz informacyjne. Zgodnie z umową Ciech S.A. był zobowiązany do realizacji Inwestycji Gwarantowanych, w ramach których zostały wykonane w szczególności inwestycje proekologiczne. Podstawą uznania w 2013 r. za wykonanie zobowiązań pozacenowych, w tym inwestycji proekologicznych było w szczególności ostateczne sprawozdanie kupującego za okres 20.12.2006 r. – 31.10.2012 r. z wykonania zobowiązań wynikających z umowy, które zostało zweryfikowane przez biegłego rewidenta, KPMG. Zgodnie z powyższym sprawozdaniem, na podstawie art. 4 § 1 pkt 1 umowy, zaliczono na poczet Inwestycji Gwarantowanych inwestycje proekologiczne, których realizacja wynikała z obowiązku przestrzegania przez Spółkę obowiązujących przepisów prawa lub zastosowania się do wydanych i skierowanych do Spółki decyzji administracyjnych. Na podstawie przywołanego artykułu inwestycje takie traktowane były jako zwiększenia netto na zasadach przyjętych w wyżej wymienionym artykule. Stosownie do postanowień art. 1 § 3 pkt 3-8 oraz art. 4 § 1 pkt 1 umowy

¹² Decyzja Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 17.11.2000 r., znak: OS.VI.0718-68/00

¹³ Karty z historii polskiego przemysłu chemicznego, Tom 20. – historia polskiego przemysłu chemicznego w latach 1980-2010; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego, Warszawa 2012r.

¹⁴ Akt Notarialny, Repertorium A numer 7623/2014

w przypadku poniesienia przez Spółkę wydatków o charakterze proekologicznym oraz skorzystania przez kupującego z prawa do uzyskania całości lub części kwoty wstrzymanej, na poczet Inwestycji Gwarantowanych, traktowanych, jako zwiększenia netto, zaliczane zostały wydatki proekologiczne ponad kwotę 15.000,00 tys. zł. Wydatki do poziomu 15.000,00 zł nie były zaliczane na poczet Inwestycji Gwarantowanych. W 2009 r. Spółka poniosła wydatki o charakterze proekologicznym określone w decyzji administracyjnej Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2007 r. (sygn. WSRiRW-III-DL/6617-2/7/07¹⁵), co umożliwiło kupującemu skorzystanie z tym roku z prawa do uzyskania kwoty wstrzymanej, stosownie do postanowień art. 1 § 3 pkt 3-8 umowy. W związku z tym w okresie sprawozdawczym na poczet Inwestycji Gwarantowanych traktowanych jako zwiększenia netto zaliczono tylko nakłady proekologiczne, które przewyższają kwotę 15.000,00 zł zgodnie ze specyfikacją:

- a) rekultywacja wód podziemnych z zanieczyszczeń aniliną i nitrobenzenem,
- b) zamknięcie wód pochodniczych na wydziale DNT przez zastosowanie chłodni wentylatorowych,
- c) modernizacja kanalizacji przemysłowej K-3,
- d) modernizacja monitoringu wód podziemnych w rejonie składowiska SOE,
- e) monitoring jakości ścieków.

W związku z uznaniem wykonania zobowiązań pozacenowych wynikających z umowy, proces monitorowania powyższych zobowiązań został zamknięty.¹⁶

W dniu 29.12.2006 r. Wojewoda Kujawsko-Pomorski udzielił Zakładom Chemicznym ZACHEM S.A. w Bydgoszczy pozwolenia zintegrowanego (decyzja administracyjna znak: WSRiRW.III.HF/6618/19/06). Pozwolenie obejmowało następujące instalacje elektrolizy solanki, produkcji fosgeny, produkcji dinitrotoluenu DNT, produkcji tluilenodiaminy TDA, produkcji toluilenodiizocjanianu TDI, produkcji epichlorohydryny, produkcji pianek pur, składowania odpadów OSO ul. Zielona, składowania odpadów ISO ul. Elektryczna. Pozwolenie to m.in. zobowiązało Z.Ch. ZACHEM S.A. do utworzenia funduszu likwidacyjnego, na 5 lat przed spodziewaną likwidacją lub demontażem instalacji, mającego na celu zapewnienie środków na bezpieczne dla środowiska zakończenie działań urządzeń.

Instalacje jako obiekty pomocnicze zostały objęte odrębnymi pozwoleniami sektorowymi – ujęcie barierowe, ujęcie wody podziemnej pitnej „S”, ujęcie wody podziemnej chłodniczej, ujęcie wody podziemnej dla potrzeb I-go stopnia ujęcia wody powierzchniowej, ujęcie wody powierzchniowej, odprowadzanie ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego do kanalizacji Spółki Wodnej Kapuściska.¹⁷

Od dnia 14 sierpnia 2013 r. spółka Zakłady Chemiczne ZACHEM Spółka Akcyjna w Bydgoszczy zaczęła działać pod firmą Infrastruktura Kapuściska Spółka Akcyjna w Bydgoszczy.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2014 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział XV Gospodarczy ogłosił upadłość Infrastruktury Kapuściska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Bydgoszczy obejmującą likwidację majątku upadłego (syg. Akt. XVGU95/13). Syndyk Masy Upadłości Infrastruktury Kapuściska S.A. w upadłości likwidacyjnej rozpoczął wyłączenie i rozbrajanie instalacji, a następnie jej sprzedaż jak również sprzedaż gruntów będących w użytkowaniu wieczystym IK S.A. w upadłości likwidacyjnej.

Prezydent Miasta Bydgoszczy w dniu 31 marca 2014 r. dokonał do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy zgłoszenia szkody, a także bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku, powstałej na skutek prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie zanieczyszczenia powierzchni ziemi przez Z.Ch. ZACHEM S.A. (następca prawny: IK S.A. w upadłości likwidacyjnej) (10 obszarów zanieczyszczonych). RDOŚ w dniu 23 kwietnia 2014 r. postanowieniem wszczął postępowanie w sprawie wydania decyzji nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań

¹⁵ Uzgadniająca warunki przeprowadzenia działań naprawczych środowiska gruntowo-wodnego w rejonie ul. Zielonej na terenie Zakładów Chemicznych ZACHEM S.A. w Bydgoszczy

¹⁶ Pismo Ministerstwa Skarbu Państwa z dn. 18.03.2014 r., znak: MSP/DDP/1324/MP/2014 skierowane do Prezydenta Bydgoszczy

¹⁷ Decyzja z dn. 29.12.2006 r., znak: WSRiRW.III.HF/6618/19/06 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego udzielająca pozwolenia zintegrowanego Z.Ch. ZACHEM S.A. w Bydgoszczy

naprawczych środowiska gruntowo-wodnego na terenie byłych Z. Ch. Zachem S.A. Podobne zgłoszenie dokonały Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. pismem z dnia 14 kwietnia 2014 r.

W 2014 r. Syndyk masy upadłościowej zaprzestaje dostarczania wody pitnej mieszkańcom Łęgnowa. W związku z powyższym Rada Miasta Bydgoszczy podjęła Uchwałę Nr LXIII/1346/14 z dnia 29 października 2014 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie budowy przyłączy wodociągowych do miejskiej sieci wodociągowej na obszarach występowania szkody w środowisku lub zagrożonych wystąpieniem szkody w środowisku oraz trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2014 r., poz. 3285).

W dniu 29 lutego 2016 r. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego (sygn. ŚG-I-G.7241.2.2016/MB) wszczyna z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o zamknięciu oraz decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia Izolowanego Składowiska Osadów (ISO) przy ul. Elektrycznej w Bydgoszczy, zarządzanego przez IK S.A. w upadłości likwidacyjnej. Postępowanie jest w toku.

Ponadto w m-cu kwietniu 2016 r. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wszczął wobec IK S.A. w upadłości likwidacyjnej postępowanie administracyjne w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia decyzji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2006 r., znak: WSRiRW.III.HF/6618/19/06 udzielającej Z.Ch. ZACHEM S.A. pozwolenia zintegrowanego. W dniu 4 sierpnia 2016 r. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego decyzją stwierdził wygaśnięcie przedmiotowej decyzji i nałożył na prowadzącego instalację obowiązek sporządzenia i przedłożenia raportu końcowego. Przedmiotowa decyzja została uchylona przez organ II instancji, tj. Ministra Środowiska. Decyzja Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2006 r., znak: WSRiRW.III.HF.6618/19/06 wygasła z mocy prawa dnia 31 grudnia 2016 r.¹⁸

W roku 2016 RDOŚ w Bydgoszczy, na skutek dokonanych przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy i MWiK sp. z o.o. zgłoszeń, wydaje 9 decyzji nakładających na władających nieruchomościami obowiązek wykonania badań środowiska gruntowo-wodnego oraz 1 decyzję nakładającą na władającego składowiskiem „Zielona” obowiązek uruchomienia instalacji zapobiegającej rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń w wodach podziemnych w postaci ujęcia barierowego i podczyszczalni ścieków. Wszystkie decyzje wydane zostały uchylone i przekazane do ponownego rozpatrzenia przez organ II instancji, tj. Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Obecnie toczą się postępowania administracyjne.

Działalność prowadzona przez Z.Ch. Zachem S.A. zaliczała się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko/inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz ustawą o odpadach właściwym organem w sprawach z zakresu ochrony środowiska dla tego typu przedsięwzięć, tj. wydawanie pozwoleń wodnoprawnych, na wytwarzanie odpadów, na przetwarzanie odpadów, w tym składowanie, na emisję gazów i pyłów do powietrza, zintegrowanych był wojewoda a następnie po zmianie kompetencji od 2007 r. marszałek województwa. Funkcję kontrolną sprawował i sprawuje na podstawie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

W 2007 r. została uchwalona ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, która reguluje zagadnienia m.in. szkód w powierzchni ziemi. Do zadań określonych w ww. ustawie organem właściwym był wojewoda, a następnie po zmianie kompetencji regionalny dyrektor ochrony środowiska. Ustawa dała uprawnienia właściwym organom do nakładania obowiązków przeprowadzenia działań naprawczych lub zapobiegawczych na korzystającego ze środowiska. W 2015 r. zmianą ustawy Prawo ochrony środowiska wprowadzono regulacje związane z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni

¹⁸ Pismo Urzędu Marszałkowskiego Woj. Kuj.-Pom. w Toruniu z dnia 04.07.2017 r., znak: ŚG-I-W.7013.46.2017 skierowane do RDOŚ

ziemi. Regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska nadano uprawnienia w zakresie uzgadniania sposobu prowadzenia prac remediacyjnych, nadzoru nad tymi pracami oraz prowadzenia remediacji na terenach na których stwierdzono historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.

Należy zaznaczyć, że organy wymienione powyżej dokonywały czynności administracyjnych:

- Wojewoda Kujawsko-Pomorski, na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, w 2006 r. udzielił pozwolenia zintegrowanego Z.Ch. Zachem S.A., które następnie Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego kilkakrotnie zmieniał,
- Wojewoda Kujawsko-Pomorski, na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, uzgodnił warunki przeprowadzenia działań naprawczych środowiska gruntowo-wodnego w rejonie ul. Zielonej na terenie Z.Ch. Zachem,
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w 2016 r. wydał 9 decyzji nakładających na władających nieruchomościami obowiązek wykonania badań środowiska gruntowo-wodnego oraz 1 decyzję nakładającą na władających składowiskiem przy ul. Zielonej obowiązek uruchomienia instalacji zapobiegającej rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń w wodach podziemnych w postaci ujęcia barierowego i podczyszczalni ścieków,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, na podstawie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, podejmował działania kontrolne na terenie Z.Ch. Zachem S.A.